

Najaar 2014 nr. 230

Parnassia palustris

Instituut voor natuureducatie en duurzaamheid

GIDSENGIDS

A G E N D A

Wanneer	Start	Activiteit	Waar / info
22 sept. - 10 okt.	09.00- 11.45 uur	Najaarswandelingen basisschool groepen 3-5	A. Ledeboerpark
27 sept.		Start cursus Landschapsgids	Hof Espelo
27 sept.		5e editie van de Noordelijke Werk-doe-dag Jeugd & Jongeren	Nieuw Allardsoog aan de Jarig van der Wielenwei 6 te Bakkeveen j.boekhout@ivn.nl
4 okt.	09.30 uur	Voorlopen Paddenstoelen-wandeling Lonnekerberg	Zie 5 oktober
5 okt.	14.00 uur	Paddenstoelen-wandeling Lonnekerberg	Start witte hek L.O. aan de Bergweg tel.053-4336990/4317006
25 okt.		Nacht van de nacht	Hof Espelo, thema: "Dapper in het donker!"
22 nov.		Inspiratie- en uitwissel dag jeugd & jongeren in de natuur	Apeldoorn, i.suijkerbuijk@ivn.nl
woensdag	9 – 12 uur	Werkochtend in de heemtuin	Tel. 053-4773340

Kijk eens op onze website en zie daar de Gidsengids in kleur!

Bent u bereikbaar via e-mail, dan verzoeken we u vriendelijk uw e-mailadres door te geven aan het secretariaat.

Van de voorzitter

Wat een mooie foto siert de voorplaat van deze Gidsengids! Even vroeg ik me af: "Waarom zo'n zeldzame plant?". Het antwoord is: we zagen hem op ons heerlijke uitstapje van 13 september. U vindt er verderop een enthousiast verslag van. Rest mij hier nog de organisatoren heel hartelijk te danken voor hun inspanning om er zo'n geslaagde dag van te maken!

Ik vind ons afdeling blad deze keer bijzonder lezenswaardig door verschillende persoonlijke verhalen van leden, die vaak ook heel informatief zijn.

U vindt een verslag van de IVN week door Ineke, die op die manier een deel van haar vakantie doorbracht. Behalve lokale afdelingen heeft IVN ook een landelijke vereniging en dit is één van de dingen die zij organiseert.

Tineke laat ons mee beleven hoe ze de ontwikkeling van salamander larven zag. In haar tuin gebeurden van de zomer vreemde dingen, ook daar maakt ze ons deelgenoot van.

Rita en Dirk doen beide verslag van een heel bijzondere waarneming in hun tuin in een warme zomernacht.

Zoals in de vorige Gidsengidsen al te lezen was zijn we als afdeling betrokken bij de activiteiten om het voortbestaan van de boomkijkers rond Enschede veilig te stellen. U kunt over het nieuwe reservaat dat Landschap Overijssel voor ze aanlegt een informatief stuk van de hand van Dirk lezen.

Verder zijn er verslagen van diverse activiteiten van de afgelopen zomer. Zo ontstaat een mooi beeld van de lange, mooie zomer waar we als afdeling, ondanks de wat herfstige onderbreking in augustus, tevreden op kunnen terugkijken.

Inmiddels wordt het echt herfst en zijn er weer herfstwandelingen voor de kinderen van groep 4 en 5 in het Abraham Ledeborgpark. Op 5 oktober is er een paddestoelenwandeling op de Lonnekerberg. In de agenda staat ook het voorlopen op 4 oktober aangekondigd. Leden die dat prettig vinden mogen ook met het voorlopen mee!

De Cursus Landschapsgids in Twente in samenwerking met Landschap Overijssel begint binnen kort en zal tot eind januari duren. Een aantal van onze leden doet er aan mee.

Ook in herfst en winter is er weer genoeg te doen voor IVN-ers en andere natuurliefhebbers!

Hanneke

Overlijden

Op 30 juni is Henk Bijvank overleden.

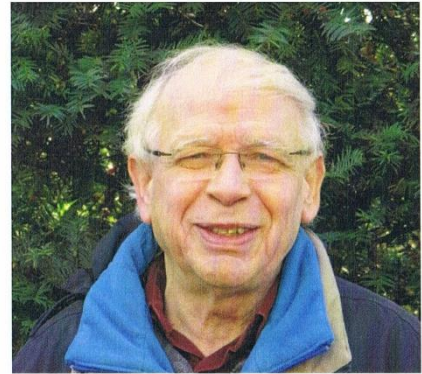
Henk en Ietje zijn een paar jaar geleden samen lid van onze IVN afdeling geworden. Ze wilden mee doen met de schoolwandelingen.

Helaas lukte dat Henk maar zelden wegens wisselende gezondheidsproblemen.

Uiteindelijk bleek afgelopen winter dat hij ongeneeslijk ziek was.

Henk was een enthousiaste, intelligente natuurliefhebber en het is jammer dat we hem niet beter hebben mogen leren kennen.

We wensen Ietje veel sterkte en kracht toe en vinden het fijn dat het haar nu al weer lukt met diverse activiteiten mee te doen.

Het bestuur

Uitstapje naar 't Wonderryk in Denekamp en Singraven

13 september zijn we met een heel aantal mensen van onze afdeling op stap geweest voor ons jaarlijkse uitje. Dit jaar bracht ons dat naar 't Wonderryk en Singraven. We hadden het wat het weer betreft niet beter kunnen treffen! Om half tien verzamelden we ons op de parkeerplaats bij de Twentse Welle. Vandaar gingen we met auto's naar 't Wonderryk waar we werden verwelkomd met koffie en krentenwegge. Na de koffie was er ruimte om de prachtige tuin rond 't Wonderryk te gaan ontdekken.

De tuin is enorm uitnodigend om te spelen met water, wandelen, klimmen en klauteren over omgevallen bomen en in de verschillende bouwsels die er staan. Maar ook de natuurliefhebber komt er ruimschoots aan zijn trekken. We waaierden ieder zo onze eigen kant uit over de tuin. Jan Willem werd al snel naar de bijenkasten getrokken en kon het niet laten om even een kleine inspectie te doen naar de gezondheid van het bijenvolk.

Hij legde ons uit en liet ons zien hoe je kunt zien of je volkje last heeft van mijt en wanneer dat zo is, wat je er dan aan kunt doen. Tja, en als iemand dan zo gepassioneerd staat te vertellen zie je dat de hele club elkaar toch al snel weer heeft gevonden. Mooi om te zien! Wim kon het natuurlijk niet laten om ons even

later flink aan het schrikken te maken door net te doen of hij uit balans raakte toen hij vervaarlijk met zijn armen zwaaiend over een omgevallen eik balanceerde. Een bijzondere eik trouwens! Hij lag zo te zien al een flinke poos horizontaal, maar het leek hem niet echt te deren. Het wortelstelsel zat stevig in de grond verankerd en de takken rijkten vol blad hemelwaarts. Even verderop hoorde ik verraste kreten. En nieuwsgierig als ik ben snelde ik er op af. Wat was er zo mooi of bijzonder te ontdekken? In het gras, vlak bij een poel stond de Parnassia

prachtig te bloeien. En dat wij haar hier zo tegenkwamen schijnt iets heel bijzonders te zijn omdat dit plantje bijna niet meer voorkomt.

Door ontwatering en een hogere bemestingsgraad zijn de omstandigheden dusdanig slecht geworden voor dit plantje dat ze in Nederland wettelijk beschermd is en staat op de Nederlandse Rode lijst (planten) van 2000 als vrij zeldzaam en zeer sterk in aantal afgenomen. (aldus Wikipedia) Een bijzondere vondst dus! We hebben er van genoten en er zijn volgens mij heel wat foto's van genomen. Eén ervan pronkt nu op de voorzijde van deze gidsengids. Na de wandeling buiten was het tijd om onze tocht binnen te vervolgen. Onder leiding van een heel enthousiaste gids werden we meegevoerd in de wereld van Meester Bernink die ook de oprichter van het museum is. Eerder heette dit museum Natura Docet. Wat ooit begonnen is met een verzameling van opgezette dieren en herbaria, is uitgegroeid tot een museum dat zeer de moeite waard is. Je komt ogen en oren tekort, zoveel is er te ontdekken! Voor jong en oud!

Zo vond ik het heel bijzonder om in de oude werkkamer te staan van

deze schoolmeester en de sfeer van toen te proeven. Me voor te stellen hoe het was in zijn tijd. De enorme verzameling van opgezette vogels, sommigen zelfs met prooi, vond ik ook erg indrukwekkend.

De prachtige verzameling van fossielen. En de interactieve hoek waar ik

mij een hoedje schrok van een nieuwsgierige das die ineens om de hoek kwam zetten...

Wat ik ook een heel bijzondere ervaring vond was om in de huid van een roofvogel te kruipen en met hem mee te gaan jagen, de valwind te voelen en zo in een flits een prooi te vangen. Onze gids had ook nog een heel bruikbaar idee om kinderen te laten zien hoe een kikker zijn prooi vangt. Je hebt hiervoor nodig een rolfluitje (zo één die we in het

Ledeboerpark ook gebruiken als roltong van de vlinder) en een plastic spinnetje aan een touwtje. Je laat een kind de “tong” uitrollen en raakt de “tong” de spin, dan heeft hij zijn prooi gevangen. De kikker heeft namelijk een kleverig uiteinde aan zijn tong waarmee hij zijn prooi vangt.

Na deze leuke en interactieve rondleiding stond er een heerlijke lunch voor ons gereed. We genoten van soep en heerlijke broodjes en maakten ons daarna op om naar Singraven te gaan. Daar hebben we heel fijn gewandeld en ook weer van alles ontdekt. Wat ik zo enorm leuk vind van dit soort uitjes, is om te zien hoe iedereen zo zijn eigen gaven en talenten heeft. Hoeveel er geleerd

wordt van en aan elkaar. Inspirerend! Verder is de ontmoeting, het weer even met elkaar bijpraten, ook een fijn en belangrijk onderdeel. Na afloop hebben we dan ook nog heerlijk met hen die daar nog tijd en behoefte aan hadden, op het terras bij de watermolen gezeten. Genietend van de zon en het samenzijn! Volgens mij kunnen we dan ook met elkaar terugkijken op een heel fijne en geslaagde dag zo met elkaar. Wat mij betreft heeft de organisatie dan ook een heel dikke pluim verdiend!

Celia

Ps. Er zijn die dag veel leuke en mooie foto's gemaakt. Nieuwsgierig? Kijk dan eens op de website en bewonder ze in kleur!

Een nieuw boomkikkerreservaat

In het Aamsveen bij Enschede leeft nog een van de laatste boomkikker populaties van Twente.

Alleen in het noordelijke deel van Twente, rond Tilligte, Voltherbroek en in de omgeving van Lattrop zijn nog enkele populaties te vinden.

Ook in het Witte Veen bij Haaksbergen is nog een kleine populatie aanwezig.

We mogen als bewoners van Enschede best trots zijn op onze boomkikkertjes in het Aamsveen.

Daarom moeten wij onze verantwoordelijkheid nemen om de biotoop van deze kikkertjes te verbeteren.

Bij het inventariseren van de kikkers worden de roepende mannetjes geteld. Vrouwtjes van deze kikker roepen niet, en men gaat er vanuit dat bij elk roepend mannetje een vrouwtje hoort.

Het blijkt dat na jaren van toename van het aantal in het Aamsveen er nu sprake is van een afname.

In dit gebied van het Aamsveen en het landgoed Smalenbroek bij Enschede zijn het laatste jaar 60 roepende mannetjes geteld.

Om een levensvatbare groep te krijgen moeten er minstens 500 boomkikkers zijn.

Dit kan bereikt worden door een nieuw reservaat speciaal voor de boomkikkers aan te leggen.

Uitgangspunt was om een verbinding te krijgen tussen de populaties Aamsveen en de Witte Venen bij Haaksbergen.

Het Landschap Overijssel heeft een terrein in haar bezit, van ongeveer één hectare aan de Weustinkhoekweg en dat ligt tussen deze twee gebieden. Daar is het nieuwe boomkikkerreservaat gepland.

Alleen het geld om dit te realiseren ontbrak.

Het Landschap Overijssel had in het kader van de bezuinigingen geen geld voor dit project.

Om dit toch voor elkaar te krijgen heeft Mark Zekhuis, ecooloog van het Landschap Overijssel, een geldinzameling gestart in de vorm van een crowdfunding. Er is afgesproken met de Gemeente Enschede dat, als het Landschap via deze geldinzameling € 7.500,00 bij elkaar krijgt, de Gemeente Enschede en het Landschapsfonds dit bedrag zouden aanvullen met € 5.000,00.

Ruim 180 mensen doneerden samen € 7.700,00 dus het project kon starten.

Het voordeel van deze crowdfunding is dat dit het Landschap Overijssel geen geld heeft gekost, en, dit is nog belangrijker, de particulieren en instellingen zijn veel meer betrokken bij dit project.

Deze actie heette niet voor niets “Geef Enschede de boomkikker terug”.

Op 4 maart jl. hebben Hanneke en ondergetekende op Hof Espelo een ontmoeting gehad met Mark Zekhuis en Fleur de Graaff van Landschap Overijssel. Er is gesproken over wat het IVN afd. Enschede kon betekenen voor dit project.

Wij hebben alle medewerking toegezegd zoals het promoten van deze actie en het verlenen van eventuele hand- en spandiensten.

Ook de stichting de Vlaskamp (IVN) heeft haar medewerking toegezegd door garant te staan voor het behalen van het bedrag van € 7.500,00.

In de maand juli van dit jaar hebben vrijwilligers van EnHoe en IVN een inventarisatie gehouden in het gebied Aamsveen/ zuid-Esmarke van alle bekende poelen.

Het doel hiervan was om te kijken naar de staat waarin deze poelen verkeerden en vooral te onderzoeken of er vis in deze poelen voorkwam. Het is bekend dat mensen met een vijver bij de tuincentra vissen kopen, vooral zonnebaarsjes, en bij overbevolking in hun vijver, deze exoten uitzetten in poelen.

Dit is in het verleden gebeurd in het Peel gebied, met alle gevolgen van dien.

Vis en larven van amfibieën gaat niet samen, de vis lust graag een hapje van deze larven. Gelukkig worden deze vissen niet meer aangeboden.

Van de uitkomst is een lijvig rapport uitgebracht en overhandigd aan Mark Zekhuis.

Van het totaal van 86 poelen hebben we er 60 bemonsterd, de overige poelen om uiteenlopende redenen niet: sommige poelen waren niet (meer) te vinden, andere stonden droog.

Van de uiteindelijke 60 bemonsterde poelen bevatten er 15 vis, nl. het stekelbaarsje.

We hebben gelukkig geen zonnebaarsjes gevonden.

De staat waarin een groot aantal van deze poelen verkeren is slecht en ze zijn niet geschikt als voortplantingspoel voor boomkikkers.

Om hier verbetering in te krijgen is er een boomkikkerplatform opgericht, waarin allerlei organisaties, zoals vrijwilligersgroepen EnHoe en de Eco-zone, Landschapsfonds Enschede, IVN en een aantal particulieren hun krachten bundelen.

De werkzaamheden aan het nieuwe boomkikkerreservaat aan de Weustinkhoekweg zijn inmiddels gestart en men kan de grootte en de vorm al ontdekken.

Het bijzondere van deze poel is dat deze vrij ondiep is, zo'n 20 à 30 cm. Het boomkikkertje heeft graag een ondiepe poel, die in het voorjaar snel opwarmt en na het broedseizoen droog valt, dus ongeschikt is voor vissen.

Het is de bedoeling dat men deze nieuwe poel na het broedseizoen kunstmatig droog laat vallen.

Het is te verwachten dat met al deze maatregelen het boomkikkertje voor Enschede behouden blijft.

De Gemeente Enschede heeft ons boomkikkertje geadopteerd.

Dirk Nijenboer

IVN-zomerweek 2014 in Haarle

De IVN-zomerweek dit jaar was in Haarle, een klein dorp even ten westen van Nijverdal op de Sallandse Heuvelrug.

De locatie :
Kampeerboerderij 'de Heibloem'.

De meeste deelnemers waren vorig jaar ook van de partij.

De begroeting was dus in de trant van:

“leuk dat je er ook weer bent!”,

“hoe gaat het in jouw afdeling”, “wat doen jullie alzo” en dat soort vragen die over en weer gesteld werden.

De groep was ongeveer 80 personen groot, waarvan ongeveer 10 kinderen. De kinderen hadden een eigen programma.

Om 16.00 uur was het officiële programma afgelopen.

De ouders waren na 16.00 uur weer verantwoordelijk voor de kinderen.

Op zondag 3 augustus worden de deelnemers na 16.00 verwacht op de kampeerboerderij 'de Heibloem'. Iedereen kwam binnen druppelen. Een aantal met de trein. De meesten echter met een auto. De kampeerders zetten hun tent op of maken hun caravan in orde. Het programma was gevarieerd en voor iedereen wel wat. Een excursie naar de IJssel, de Duursche Waarden, was de moeite waard. Net zoals de excursie naar het Boetelerveld.

De Luttenberg is een mooie wandeling rond deze pukkel in het landschap. Het landschap is gevormd door de ijstijden.

Volgend jaar wordt deze week georganiseerd in Nieuwkoop (Zuid-Holland).

Een enthousiaste deelneemster,
Ineke

Observatie van een transformatie

Tijdens een excursie Reptielen en Amfibieën vond ik in een omgevouwen blad van een waterplantje een wit eitje dat van een watersalamander zou zijn. Ik heb het plantje meegenomen in een waterpotje om aan het thuisfront te laten zien.

19 april 2014

Ca. een week later zag ik tot mijn grote vreugde 3 kleine larfjes rond zwemmen.

Toen ik terugkwam van een korte vakantie had onze buurvrouw goed voor ze gezorgd en een heuse biotoop voor ze gecreëerd met behulp van wat stenen en een zuurstofpompje. Geweldig.

En nu ... wat eten ze ?
Dus op zoek naar levende watervlooien.

Via een kenner kregen we een tip om een schijfje komkommer in het water te doen.

Sinds die tijd hebben we de watersalamanders elke dag gevolgd en

15 mei 2014

29 mei 2014

02 juni 2014

regelmatig foto's gemaakt.

Op een gegeven moment zwom de grote salamander elke dag onrustig heen en weer voor het glas. Vaak kroop hij weg onder een steen.

Volgens mij voelde hij zich niet fijn.

Hoe graag ik deze beginnende transformatie ook verder had willen volgen, ik heb ze begin juni toch maar vrijgelaten in een poeltje aan de Knalhutweg.

Vrijheid !

Tineke Eitink

t `Hijgend (vliegend) hert, der jacht ontkomen: Psalm 42, oude berijming (Deze titel zegt alleen IVN-vrienden met een Gereformeerde achtergrond iets).

Op een snikhete zwoele zomeravond, ergens in juli zat ik, na een lauwe douche, buiten bij te komen van de warme dag.

Het was al heel laat.

Maar wij zijn pensionado's en terwijl in alle huizen om ons heen de mensen in hun warme bedjes al zwetend probeerden wat slaap te pakken om weer een dag van werken aan te kunnen, konden wij ons de luxe veroorloven te wachten tot het wat koeler zou worden om dan pas onze slaapkamer op te zoeken.

Na de lauwe douche, had ik mijn verouderende huid ingesmeerd met baby olie.

Ik geloof niet in al die flauwekul van peperdure anti-aging-crèmes.

Dus ik zat daar glibberig in een nachthemdje met een kaarsje onder de parasol lekker te genieten van de stilte.

Opeens hoorde ik fffrrrrr. En dat klonk behoorlijk hard.

Maar ik kon niet zien wat het geluid veroorzaakte.

Heel vreemd vond ik dat, maar ik ging over tot de orde van de nacht, namelijk genieten van de stilte.

Toen hoorde ik dat geluid weer.

En datgene wat het geluid veroorzaakte landde op mijn schouder, gleed naar beneden langs mijn glibberige met baby olie ingesmeerde rug en probeerde weer langs mijn rug omhoog te klimmen.

En dat deed best een beetje pijn.

Maar ik was veel te nieuwsgierig wat er eigenlijk op mijn rug zat om het weg te jagen dus ik riep “Dirk!!! kom snel en neem een zaklantaarn mee.”

Dirk probeerde zo snel mogelijk te komen, maar moest eerst zijn wandelstok en een zaklantaarn pakken en ondertussen haakte dat dier op mijn rug met zijn pootjes in mijn vel, klom een eindje naar boven.... gleed weer naar beneden, etc.

En wat bleek? Ik had een vliegend hert op mijn schouder.
Dat is nog eens wat anders dan een engeltje op je schouder hebben.

Later vloog zij op, maar bleef nog geruime tijd tegen de onderkant van de parasol zitten, zodat we haar goed konden bekijken en hebben zelfs enkele foto's genomen.

Onze nacht kon niet meer kapot.

Tot zover mijn verhaaltje.

Rita Nijenboer-Slothouber.

Avon(d/t)uren in eigen tuin

Het bovenstaande verhaal van Rita klopt helemaal. Toch lijkt het mij goed om enige aanvullingen te geven.

Eerder die avond dacht Rita een grote nachtvlinder te zien vliegen, waarschijnlijk een pijlstaartvlinder.

Zij riep mij, maar we konden deze vlinder niet meer waarnemen.

Later die avond bleek het dat het een vliegend hert moest zijn geweest.

Uit het verhaal van Rita kunt je opmaken dat het om een vrouwtje gaat, niet zo indrukwekkend als het mannetje met grote vertakte kaken (gewei). Maar toch bijzonder.

Er zijn in Nederland vier kerngebieden waar nog een redelijke populatie aanwezig is nl. Overijssel: Mander, Gelderland: Veluwe en ten oosten van Nijmegen en Zuid-Limburg.

Het grootste deel van het leven van deze insecten is ondergronds, ze leven in verrot hout van een eik waar een speciale schimmel het hout afbreekt.

Het vliegend hert is erg kieskeurig in het larve stadium, en leeft vier tot acht jaar in de eikenstronk, waarna de larve zich gaat verpoppen.

Na het verpoppen tot volwassen dier leeft het vliegend hert nog enkele weken.

In deze weken moeten het mannetje en het vrouwtje elkaar vinden om voor nageslacht te zorgen, waarna de cirkel weer rond is.

Het mannetje vliegt tot 3 km. van de plaats van verpopping, terwijl het vrouwtje niet verder dan 1 km. vliegt.

Het is dan ook heel bijzonder dat zover van een kerngebied een vrouwtje van het vliegen hert te zien is. Het is of meegelift met bv. een auto of er is bij ons in de buurt een nieuwe broedstoof.

Wie zal het zeggen?

Anderhalve week later, op een avond, het was aangenaam warm, zag ik weer een vrouwtje van het vliegend hert vliegen, maar dat landde niet bij ons achter het huis, maar vloog verder.

Zou het hetzelfde vrouwtje zijn geweest???

Tot zo ver mijn aanvullend verhaaltje.

Dirk Nijenboer

Mystery guests ...

*De draaibloem of scharnierplant
(Physostegia virginiana) is lid van de
Lipbloemenfamilie. Wanneer men de*

bloemen in een andere stand plaatst, blijven ze min of meer in die stand staan.

De bladen zijn lancetvormig en gezaagd, de bloemen staan in lange schijnaren. Ze zijn zeer geliefd bij bijen.

De plant wordt ca. 60 – 120 cm. hoog

Wat een heerlijke zomer.

Door de afwisseling van zon en regen bloeiden de planten weelderig. Onze tuin werd één kleurige bloemenzee met rondfladderende vlinders en zoemende insecten, zo ook rond onze witte Scharnierplant.

In juli stond deze plant volop in bloei.

Half augustus bespeurde ik zwarte zaadjes in de kleine zaadbolletjes langs de stengels. Mooi zo, nog even wachten en dan kunnen we ze verzamelen.

Maar die kans kreeg ik dus niet.

Want toen ik op een ochtend met de poes ons gebruikelijke rondje tuin liep, kon ik niet geloven wat ik zag ...

Alle stengels van de Scharnierplant waren getopt, afgeknapt, afgesneden? Niet alleen alle zaaddoosjes waren verdwenen, maar compleet met top en al zorgvuldig verwijderd.

Nergens een bloemblaadje of doosje meer te vinden, helemaal niets.

Had iemand ze afgeknipt ?

Welnee. Maar wat dan?

Afgebeten misschien en voor de winter verzameld door een eekhoorn of waren het muizen ?

Heel mysterieus .. Ik ben benieuwd of we er ooit nog achter komen welke kleine zaaddieven dit op hun geweten hebben.

Wie het weet mag het zeggen.

Tineke Eitink

IVN SLOOTJESDAGEN 21 JUNI 2014

“Poeltjesmiddag” was een betere naam voor onze uitvoering van deze landelijke dag om naar waterplanten en vooral beestjes te kijken.

We hadden er een wat afgelegen plek voor gekozen: bij de Knalhutte, waar de bovenloop van de Bruninksbeek en diverse poelen te vinden zijn.

De beek heeft enige jaren geleden weer een natuurlijke vorm gekregen in de weilanden aan weerszijden van de weg is een mooi beekdalletje met veel poelen gereconstrueerd.

Het is een erg mooie plek geworden.

Een enkele keer worden er ook boomkikkers gehoord!

Hoewel het vrij ver van de stad was wisten toch een aantal gezinnen met samen ca. 15 (?) kinderen ons te vinden.

Daarmee hadden we het nog druk genoeg omdat ze allemaal bijna de hele middag bleven. Er was dan ook van alles te zien: kikkervisjes, stekelbaarsjes, bloedzuigers, libellenlarven, waterwantsen etc.

Het vangen van die dieren vinden kinderen vaak nog spannender dan er naar kijken als je ze in en teil gezet hebt.

Wanneer je ze dan iets boeiends over die dieren kunt vertellen komen ze toch wel wat langer kijken.

De prachtige, watervaste Scharrelkids zoekkaarten voor waterdieren, die het landelijke IVN verstrekte voor deze dagen werden ook enthousiast gebruikt. Ze zijn mooi, informatief en praktisch!

De slootjesdagen worden een vast onderdeel in het landelijke programma van IVN. We gaan volgend jaar zeker weer mee doen. Dan kiezen we een plaats wat dichterbij de stad, zodat de toeloop nog wat groter wordt. We hebben al een paar goede plaatsen op het oog!

Hanneke

Brugklasactiviteiten op het Aamsveen

Ook dit jaar mochten we weer brugklassers van het Stedelijk Lyceum ontvangen op het Aamsveen. De ene dag was het weer beter als de andere, maar als ik voor mezelf mag spreken: het was wederom een succes! We hadden dit jaar een nieuwe poel uitgezocht om met de kinderen op zoek te gaan naar het leven in en op het water. Dat bleek een succes te zijn! Een bijkomend voordeel was dat er een prachtige grote boom naast de poel staat: een ideale plek om onder te schuilen wanneer het niet alleen nat is in de poel maar ook daarbuiten.

Ikzelf heb vooral tijd doorgebracht op de kluunplaats.

Een fantastische plek waar je de kinderen mee terug kan nemen in de tijd. Ze kan laten zien en ervaren waar deze plek voor gediend heeft en hoe die ontstaan is.

Wat een ander leven hadden hun leeftijdsgenoten in die tijd!

Mooi om te zien hoe kinderen daar van onder de indruk raken.

Ook om ze mee te nemen in dat hele proces van veengebied naar brandstof en andere bruikbare producten.

De herkenning als ze ineens tot de ontdekking komen dat turf nog steeds wordt toegepast. Maar ook de alternatieven.

Het zet ze aan het denken.

In elk geval voor even... En dat is mooi!

Ik vind het iedere keer weer fascinerend om te zien hoe deze activiteit voor de ene leerling vooral even een verzetje is en de andere leerling oprecht geïnteresseerd is of raakt.

Sommige kinderen weten al heel veel, je kan aan ze merken dat ze regelmatig buiten komen.

Anderen zijn minder voorbereid en hebben zo misschien wel een van hun weinige ervaringen in de "vrije" natuur.

Mooi als je ze dan mee mag nemen en je eigen enthousiasme mag doorgeven!

Ik denk dat dit van onschatbare waarde is voor een generatie die vooral leert via schermpjes.

Celia

Dwalende door de tuin bij 't Wonderryk kwamen we deze spreuk tegen...

Opgeschreven door Meester Bernink.

Hoe actueel, nog steeds!

En ik denk, helemaal passend bij onze projecten met de kinderen van de basisscholen, maar ook met de jeugd van het voortgezet onderwijs.

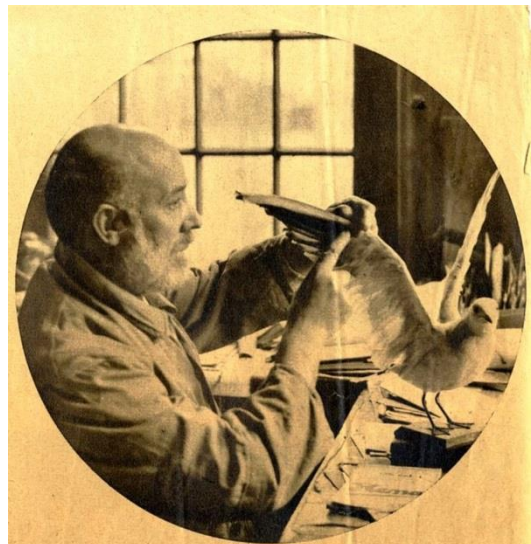
We hebben kostbare schatten door te geven en wij mogen ze helpen te ontdekken hoe groot de waarde van deze schatten is!

Een prachtige taak.

Celia

*Nu de cultuur van Twente met reuzenschreden naar het toppunt van stoffelijke welvaart streeft, nu de dorre heide en de wilde woeste gronden alom in cultuur worden gebracht, nu is het tijd om te bedenken, dat wij een enkel plekje ongemoeid moeten laten om te kunnen zeggen aan onze kinderen en kleinkinderen:
"Zie, zoo was het eens."*

Meester Bernink (1878-1954)

Een mooie wandeling door de ogen van de kinderen van KBS "de Kubus"

Vaak schrijven we zelf over onze belevenissen met de kinderen tijdens de schoolwandelingen. Maar als je vraagt of de kinderen zelf verslag willen doen levert dat soms erg leuke verrassingen op! Zo vond Tineke een dikke enveloppe op haar deurmat met daarin handgeschreven verslagen van een mooie wandeling op het Groot Brunink. Het is te veel om allemaal in deze gidsengids op te nemen, maar deze wil ik u toch echt niet onthouden:

Jayden
wandeling op landgoed Groot Brunink
dat je bij een brandnetel als je van
beneden naar boven gaat en dan
jeukt het niet. en dat er veel
soorten ~~zijn~~ zandvliegen zijn. mijn gids
hete peter Baardslag. Als je een
stokje van een denneappel ziet
dan heeft een eekhoorntje het geget-
en.

Chloe Wandeling op land Groot Brunnink

De bloemlees in het bos betekent dat het voorjaar is.

Dat als je een boom door midden snijdt zie je de ringen dat betekent dat hoe oud de boom is.

We hebben hikkertjes gezien.

Dat er een man woude die rijk was een veel land had de boeren moesten belasting betalen voor het land goed.

We hebben gezien dat als je met een goede voor in de grond gaat zie je eerst bladeren humus en dan moeders zand en nog twee.

We hebben ook klosjes zuurzing in je mond gehad het zo zuur.

We hebben een schijf van een boom gezien hoe oud die was.

Dat je van madaliefen een heus kan maken.

We mochten een ding uit de natuur kieren wat je het mooie vond en we zagen een mooie beek.

Colofon

Instituut voor Natuureducatie en
duurzaamheid, afdeling Enschede.

De **Gidsengids** verschijnt
3 keer per jaar.

Redactiemedewerkers:

Celia Horst-Geijtenbeek
Zweringweg 32
7545 CW Enschede
e.: celia@jfhorst.nl
☎ 053-4343648

Lidmaatschap IVN

De contributie bedraagt voor:
IVN-leden € 15,00 per jaar
huisgenootleden € 3,50 per jaar.
De minimale bijdrage voor
donateurs is € 12,00.
Opzeggen: schriftelijk vóór 1
december

IBAN: NL05 INGB 0000 8388 83
t.n.v. IVN Enschede

website:

www.ivn.nl/enschede

Webbeheerder:

Jan Willem Visschers
e.: jwvisschers@gmail.com
☎. 053-4765535

Bestuur

Voorzitter:

Hanneke van Dorp
Wooldrikshoekweg 104,
7535 DD Enschede
e.: hanneke_van_dorp@planet.nl
☎ 053-4780392

Secretariaat en ledenadministratie:

Mieke Vlierhaar
Bergweg 27, 7524 CT Enschede
e.: m.vlierhaar@home.nl
☎ 053 433 69 90

Penningmeester:

Dirk Nijenboer
Van Riebeekstraat 95
7535 ZJ Enschede
e.: dendirk@home.nl
☎ 053 4311364

Leden:

Ineke Muijser
Broekheurnerring 619
7544 TN Enschede
e.: w.h.muijser@kpnmail.nl
☎: 053- 4762518

Ruud Sluijter
Springendalhoek 36
7546 GT Enschede
e.: ruuds36@gmail.com
☎ 053-4770271

KOPIJ - voor 14 november 2014 - KOPIJ
sturen naar: celia@jfhorst.nl

Verzendadres:
C.Horst-Geijtenbeek
Zweringweg 32
7545 CW Enschede